

Cauza C-504/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

2 iulie 2019

Instanța de trimitere:

Tribunal Supremo (Spania)

Data deciziei de trimitere:

25 iunie 2019

Recurenți:

Banco de Portugal

Fondo de Resolución

Novo Banco, S.A.

Intimată:

VR

Obiectul procedurii principale

Recursuri declarate împotriva hotărârii pronunțate de Audiencia Provincial [Curtea Provincială] prin care se menține hotărârea pronunțată în primă instanță prin care Novo Banco a fost obligată să restituie reclamantei în primă instanță suma investită, în temeiul contractului încheiat de aceasta cu Banco Espiritu Santo, S.A., sucursala din Spania, pentru achiziționarea de acțiuni preferențiale ale instituției islandeze Kaupthing Bank.

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Se solicită să se stabilească dacă dreptul fundamental la o cale de atac efectivă și principiul securității juridice, consacrate de dreptul Uniunii, se opun ca, în cadrul măsurilor de reorganizare a instituțiilor de credit prevăzute de Directiva 2001/24, o modificare a regimului juridic stabilit în temeiul unei decizii din luna august

2014 adoptate de autoritățile portugheze, introdusă *a posteriori* printr-o decizie din luna decembrie 2015, să se aplice într-un mod care afectează retroactiv procedurile judiciare pe rol inițiate înaintea adoptării acestei din urmă decizii.

Întrebarea preliminară

O interpretare a articolului 3 alineatul (2) din Directiva 2001/24/CE, care presupune recunoașterea efectelor, în procedurile judiciare pe rol din alte state membre, fără alte formalități, ale unei decizii a autorității administrative competente din statul de origine care are drept scop modificarea cu efecte retroactive a cadrului juridic existent la momentul inițierii litigiului și care implică privarea de eficacitate a hotărârilor judecătorești care nu respectă prevederile noii decizii este compatibilă cu dreptul fundamental la o cale de atac efectivă, consacrat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, cu principiul statului de drept prevăzut la articolul 2 din Tratatul Uniunii Europene și cu principiul general al securității juridice?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene

Articolul 47 primul paragraf.

Tratatul Uniunii Europene

Articolul 2.

Directiva 2001/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 aprilie 2001 privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit

Articolul 3 alineatul (2)

Dispozițiile naționale invocate

Dreptul național al statului gazdă (Spania)

Ley 6/2005, de 22 de abril, sobre saneamiento y liquidación de las entidades de crédito (Legea nr. 6/2005 din 22 aprilie 2005 privind reorganizarea și lichidarea instituțiilor de credit), care transpune Directiva 2001/24.

Articolul 19, intitulat „Efectele și publicitatea în Spania privind adoptarea măsurilor de reorganizare și procedurile de lichidare”, alineatul 1:

„Atunci când, în ceea ce privește o instituție de credit autorizată într-un stat membru al Uniunii Europene, care deține cel puțin o sucursală sau care prestează servicii în Spania, s-a adoptat o măsură de reorganizare sau s-a inițiat o procedură

de lichidare, măsura sau procedura respectivă va produce toate efectele în Spania, fără alte formalități, cu aceeași celeritate precum în statul membru în care s-a adoptat măsura sau s-a inițiat procedura.”

Dreptul național al statului de origine (Portugalia)

Decretul-lege nr. 298/92 din 31 decembrie 1992 prin care se aprobă Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras (Regimul general al instituțiilor de credit și al societăților financiare), articolul 145, care transpune Directiva 2001/24.

Decizia Banco de Portugal din 3 august 2014.

Deciziile Banco de Portugal din 29 decembrie 2015.

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 Banco Espírito Santo, S.A. (denumită în continuare „BES”) este o instituție portugheză care desfășura în Spania activitatea specifică obiectului său de activitate prin intermediul unei sucursale.
- 2 La 10 ianuarie 2008, doamna VR a încheiat la oficiul din Bilbao al BES, sucursala din Spania, un contract privind achiziționarea de acțiuni preferențiale ale instituției islandeze Kaupthing Bank, pentru care a achitat suma de 166 021 de euro.
- 3 Ca urmare a crizei grave care a afectat BES, Consiliul de administrație al Banco de Portugal (denumită în continuare „Banco de Portugal”) a adoptat anumite „măsuri de rezoluție” – astfel cum le-a denumit – printr-o decizie din 3 august 2014, care a fost modificată printr-o altă decizie din 11 august 2014 (denumită în continuare „decizia Banco de Portugal din 3 august 2014”), în conformitate cu articolul 145.º-C și următoarele din *Regimul general al instituțiilor de credit și al societăților financiare*, aprobat prin Decretul-lege nr. 298/92 din 31 decembrie 1992 și modificat prin diverse decrete-lege ulterioare.
- 4 În decizia respectivă, s-a convenit constituirea unei „bănci-punte”, Novo Banco, S.A. (denumită în continuare „Novo Banco”), în favoarea căreia s-a cedat parțial afacerea BES și s-au transferat activele, pasivele și elementele extrapatrimoniale ale BES menționate în anexa 2 la decizie. Atunci când sucursala din Spania a BES a devenit sucursală a Novo Banco, aceasta din urmă a menținut relația sa comercială cu doamna VR, ca urmare a transferului activelor, concret, în ceea ce privește depozitul și administrarea titlurilor de valoare în litigiu, și a primit în continuare comisionul periodic aferent contractului respectiv.
- 5 În luna februarie 2015, doamna VR a formulat o acțiune împotriva Novo Banco, S.A, sucursala din Spania, prin care a solicitat declararea nulității, ca urmare a unui viciu de consimțământ, a ordinului de cumpărare a acțiunilor preferențiale ale

Kaupthing Bank, și obligarea Novo Banco la restituirea sumei de 166 021 de euro investite sau, în subsidiar, dispunerea rezilierii contractului respectiv, în temeiul neîndeplinirii de către instituția bancară a obligațiilor sale de diligență, loialitate și informare și obligarea sa la plata unei sume de 166 021 de euro cu titlu de despăgubire. Novo Banco s-a opus acțiunii, invocând lipsa calității procesuale pasive, întrucât obligația invocată constituia un pasiv care nu i-a fost transferat în temeiul deciziei Banco de Portugal din 3 august 2014. În anexa 2 la decizia respectivă se stabilea transferul integral în favoarea Novo Banco a obligațiilor față de terții care figurau în pasivul BES sau care constituiau elemente extrapatrimoniale ale acesteia, cu excepția „*oricăror răspunderi sau evenimente neprevăzute, în special cele rezultate din fraudă sau din încălcarea dispozițiilor sau a deciziilor de reglementare penale sau administrative*”, care erau considerate „*pasive excluse*” de la transfer.

- 6 Prin hotărârea din 15 octombrie 2015, Juzgado de Primera Instancia de Vitoria [Tribunalul de Primă Instanță din Vitoria] a admis acțiunea, bazându-se pe faptul că, în temeiul deciziei Banco de Portugal din 3 august 2014, pasivul în litigiu a fost transferat către Novo Bank. Aceasta a considerat că a existat un viciu de consimțământ, întrucât reclamanta, în vârstă de 68 de ani la momentul încheierii contractului și fără nicio pregătire financiară, nu a fost informată în mod corespunzător de către BES cu privire la natura și la riscurile aferente acțiunilor preferențiale achiziționate. Astfel, instanța respectivă a declarat nulitatea contractului, în temeiul unui viciu de consimțământ, și a obligat Novo Banco să restituie reclamantei suma de 166 021 de euro achitată pentru acțiunile preferențiale.
- 7 Novo Banco a atacat cu apel hotărârea primei instanțe, invocând lipsa calității procesuale pasive, deoarece consideră că răspunderea reținută în sarcina sa rămânea în patrimoniul BES. Prin scrisoarea prezentată la 26 ianuarie 2016, aceasta a depus la dosar două decizii adoptate de Banco de Portugal la 29 decembrie 2015 (denumite în continuare „deciziile Banco de Portugal din 29 decembrie 2015”), în care se preciza că constituie obligații care nu se transferă în sarcina Novo Banco:

„Orice obligații, garanții, răspunderi sau evenimente neprevăzute asumate în cadrul comercializării, intermedierei financiare, procedurii de contractare și de distribuire a instrumentelor financiare emise de orice instituție [...]”.
- 8 De asemenea, în deciziile respective se arăta că, în special, constituie pasive ale BES care nu au fost transferate către Novo Banco „toate despăgubirile referitoare la nerespectarea contractelor [...] încheiate înainte de 3 august 2014” și „toate despăgubirile și creanțele rezultate din anularea operațiunilor realizate de BES în calitate de prestator de servicii financiare și de investiții”, precum și „orice răspundere care face obiectul oricăreia dintre procedurile descrise în anexa I”, referindu-se la o serie de proceduri judiciare inițiate în diferite state, printre care și cea inițiată la cererea doamnei VR.

- 9 În sfârșit, în respectivele decizii ale Banco de Portugal din 29 decembrie 2015 se arăta că „în măsura în care orice activ, pasiv sau element extrapatrimonial [...] ar fi trebuit să rămână în patrimoniul BES, dar care, de fapt, a fost transferat către Novo Banco, prin prezenta decizie, activele, pasivele sau elementele extrapatrimoniale respective se transferă din nou de la Novo Banco către BES începând cu 3 august 2014”.
- 10 Banco de Portugal a justificat modificările respective din deciziile sale prin necesitatea de a garanta, în calitate de autoritate publică de rezoluție, caracterul cert al definiției noțiunii de „întindere a transferului” și, odată cu acesta, eficacitatea măsurii de rezoluție aplicate BES, ca urmare a unei serii de hotărâri judecătorești divergente privind activele, pasivele și elementele extrapatrimoniale transferate de la BES către Novo Banco.
- 11 Cu toate acestea, Audiencia Provincial a respins apelul, menținând hotărârea primei instanțe.
- 12 Hotărârea Audiencia Provincial a fost atacată de Novo Banco cu o cale de atac extraordinară pentru încălcarea normelor de procedură și cu recurs, ambele fiind declarate admisibile de instanța de trimitere.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 13 Recurentele susțin, în esență, lipsa calității procesuale pasive a Novo Banco, deoarece consideră că nu a avut loc un transfer al creanței și nici al răspunderii aferente BES și că, în orice caz, răspunderea care ar putea rezulta din anularea contractului privind acțiunile preferențiale achiziționate de la Kaupthing Bank rămân în sfera juridică a BES. Recurentele invocă, în acest sens, cele două decizii ale Banco de Portugal din 29 decembrie 2015, menționate anterior.
- 14 Recurentele se bazează pe prevederea legală conform căreia deciziile autorității administrative competente în statul de origine trebuie să producă efecte „fără alte formalități” în celelalte state membre pentru a susține că pretențiile formulate împotriva Novo Banco nu trebuie soluționate în conformitate cu cadrul juridic existent la momentul formulării acțiunii, ci conform modificărilor introduse prin deciziile Banco de Portugal din 29 decembrie 2015, care au fost adoptate după inițierea litigiului și după pronunțarea hotărârii primei instanțe. În sfârșit, acestea susțin că, în orice caz, dacă Novo Banco ar fi obligată prin hotărâre definitivă, aceasta nu ar produce efecte, deoarece pasivul respectiv a fost transferat din nou de la Novo Banco către BES de către autoritatea administrativă competentă din statul de origine, în pofida existenței unei proceduri judiciare în curs.
- 15 Pentru a justifica interesul său privind intervenția în procedură, Fondul de rezoluție, o persoană juridică portugheză de drept public care oferă sprijin financiar pentru aplicarea măsurilor de rezoluție adoptate de Banco de Portugal, a făcut referire la vânzarea a 75 % din capitalul social al Novo Banco către un fond de investiții în cadrul unei operațiuni inițiate în luna ianuarie 2016. În contractul

de vânzare au fost menționate prevederile unei a treia decizii adoptate de Banco de Portugal la 29 decembrie 2015 (decizia privind „neutralizarea”), conform căreia Fondul de rezoluție se obliga să despăgubească Novo Banco, în anumite condiții, pentru obligațiile impuse acesteia prin hotărâri judecătorești și care nu sunt incluse în patrimoniul delimitat în cele două decizii din 29 decembrie 2015. Recurenții au solicitat de asemenea sesizarea Curții de Justiție a Uniunii Europene cu o cerere de decizie preliminară.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 16 La data la care doamna VR a formulat acțiunea împotriva Novo Banco, înființarea instituției respective drept „bancă-punte” și transferul către aceasta a activelor și a pasivelor BES erau reglementate prin decizia Banco de Portugal din 3 august 2014, adoptată în temeiul legislației naționale de transpunere a Directivei 2001/24.
- 17 În hotărârea nr. 678/2018 din 29 noiembrie 2018, pronunțată într-o cauză similară, această instanță a reținut deja că pasivele reprezentate de obligațiile rezultate din neîndeplinirea contractelor, în special în legătură cu obligațiile de informare și de consiliere în materie de investiții, au fost transferate de la BES către Novo Banco, deoarece obligațiile respective nu figurau printre excepțiile prevăzute de decizia Banco de Portugal din 3 august 2014. Această instanță a considerat, astfel, că o despăgubire pentru nerespectarea contractului nu constituie o răspundere rezultată dintr-o fraudă sau o încălcare a dispozițiilor sau a deciziilor de reglementare penale sau administrative.
- 18 În ceea ce privește deciziile Banco de Portugal din 29 decembrie 2015, această instanță consideră că este inadmisibil ca o decizie administrativă adoptată după inițierea unui litigiu să poată modifica condițiile stabilite inițial. Pe de altă parte, articolul 10 alineatul (2) litera (e) din Directiva 2001/24 prevede că legea statului membru de origine trebuie să determine în special „efectele procedurii de lichidare asupra procedurilor individuale ale creditorilor, *cu excepția proceselor pe rol*, după cum se prevede la articolul 32”. Cu toate acestea, în prezentul litigiu, recurenții se bazează pe deciziile Banco de Portugal din 29 decembrie 2015, în care, în pofida faptului că se arată că scopul lor este de a „clarifica” decizia Banco de Portugal din 3 august 2014, în realitate, acestea modifică modul de redactare a respectivei decizii cu efecte retroactive de la data intrării sale în vigoare, astfel cum rezultă din cuprinsul deciziilor menționate, reprodus la punctul 7 anterior.
- 19 Indiferent de faptul că măsurile de rezoluție adoptate prin decizia Banco de Portugal din 3 august 2014 constituie, astfel cum susțin Banco de Portugal și Fondul de rezoluție, măsuri de reorganizare reglementate în titlul II din Directiva 2001/24, iar nu o procedură de lichidare în sensul titlului III din aceasta – a se vedea Hotărârea Curții din 19 iulie 2016, Kotnik și alții, C-526/14, EU:C:2016:570, punctele 111 și 114 – și, prin urmare, nu este aplicabil titlul III din directiva menționată, această instanță pune sub semnul îndoielii compatibilitatea producerii de efecte, fără alte formalități, în alte state membre, a

deciziilor Banco de Portugal din 29 decembrie 2015, în termenii formulați de recurente, cu normele fundamentale și cu principiile generale ale dreptului Uniunii.

- 20 Aceste îndoieli nu se referă la posibilitatea ca o decizie a autorității publice competente să aibă efecte retroactive – a se vedea Hotărârea Curții din 24 octombrie 2013, LBI, C-85/12, EU:C:2013:697 –, și nici ca anumite pasive transferate inițial către Novo Banco să fie retransferate ulterior către BES.
- 21 Îndoielile care se suscită se referă la susținerea recurenților conform căreia modificările măsurilor de reorganizare efectuate în cadrul regimului juridic aplicabil trebuie recunoscute în procedurile judiciare pe rol, inițiate anterior adoptării deciziilor Banco de Portugal din 29 decembrie 2015. În procedurile respective se adresează chiar întrebarea privind patrimoniul transferat efectiv către Novo Banco și calitatea procesuală pasivă subsecventă a acesteia, în conformitate cu regimul juridic în vigoare la momentul formulării acțiunii.
- 22 Argumentele recurenților ar conduce la consecința că o hotărâre de obligare în prezenta procedură ar fi lipsită de eficacitatea sa practică, din cauza retransmiterii pasivelor transferate inițial de la BES către Novo Banco, stabilită în deciziile respective.
- 23 Dreptul fundamental la o cale de atac efectivă este consacrat de asemenea la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a uniunii Europene, iar această instanță are îndoieli că eficacitatea atribuită de recurenți deciziilor Banco de Portugal din 29 decembrie 2015 este în acord cu caracterul efectiv respectiv.
- 24 În Hotărârea din 15 octombrie 1987, *Union nationale des entraîneurs et cadres techniques professionnels du football (Unectef)/Georges Heylens și alții*, 222/86, EU:C:1987:442, la punctul 15, Curtea a statuat că, atunci când trebuie să se garanteze dreptul la o cale de atac efectivă, este oportun să se acorde persoanelor interesate posibilitatea de a decide, în deplină cunoștință de cauză, dacă este util pentru acestea să sesizeze instanța. În prezenta cauză, reclamanta în primă instanță a inițiat o procedură împotriva Novo Banco prin care a invocat anumite obligații care au fost transferate instituției respective în temeiul deciziilor Banco de Portugal din 3 august 2014 și a suportat anumite cheltuieli de judecată.
- 25 În Hotărârea din 19 martie 1997, *Hornsby împotriva Greciei*, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că dreptul consacrat la articolul 6 paragraful 1 din Convenția europeană a drepturilor omului ar deveni iluzoriu dacă dreptul național al statelor membre semnatare ar permite ca o hotărâre definitivă prin care s-a soluționat o procedură să fie inoperantă și să nu poată fi executată, ceea ce s-ar întâmpla dacă deciziile Banco de Portugal din 29 decembrie 2015 li s-ar conferi eficacitatea propusă de recurenți și dacă s-ar permite autorității administrative din Portugalia să decidă dacă o hotărârea judecătorească a interpretat corect „întinderea transferului” stabilit prin decizia Banco de Portugal din 3 august 2014.

- 26 În sfârșit, suscită îndoieli compatibilitatea cu principiul securității juridice a faptului că, odată ce doamna VR a formulat o acțiune împotriva Novo Banco, în calitate de „bancă-punte” căreia i se cesionează o parte din patrimoniul BES, în temeiul cadrului juridic stabilit prin măsurile de rezoluție corespunzătoare, deoarece a considerat ca a avut loc un transfer de răspundere către instituția pârâtă, autoritatea administrativă competentă poate modifica acest cadru juridic cu efecte în procedura judiciară respectivă, inclusiv atunci când s-a pronunțat o hotărâre definitivă în primă instanță, și că o hotărâre definitivă poate fi lipsită de eficacitate.

DOCUMENT DE LUCRU